

ISSN 1584-4404

Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca Series *Humanistica*

humanistica.ro

Recenzie:

Valentina Glajar, Dosarul de Securitate al Hertei Müller. O poveste din arhive despre supravegherea din România comunistă, Cuvânt înainte de Alison Lewis, traducere de Alina Pavelescu, Iași, Editura Polirom, 2025, 275 pp., ISBN: 978-630-344-137-5.

Mihaela Gligor

How to cite this article:

Gligor, Mihaela (2025) *Review of: Valentina Glajar, Dosarul de Securitate al Hertei Müller: O poveste din arhive despre supravegherea din România comunistă, Cuvânt înainte de Alison Lewis, traducere de Alina Pavelescu, Iași, Editura Polirom, 2025, 275 pp., ISBN: 978-630-344-137-5.*, Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca, Series Humanistica, Vol. 23, pp. 213–214. DOI: 10.5281/zenodo.17655257

© 2025: The Publishing House of the Romanian Academy.
Humanistica Yearbook is published online since 2003.
Submit your article to Humanistica Yearbook: secretariat.dcsu@acad-cj.ro

Valentina Glajar, *Dosarul de Securitate al Hertei Müller. O poveste din arhive despre supravegherea din România comunistă*, Cuvânt înainte de Alison Lewis, traducere de Alina Pavelescu, Iași, Editura Polirom, 2025, 275 p., ISBN: 978-630-344-137-5.

În 2009, Herta Müller – „care, prin concentrarea poeziei și franchețea prozei, înfățișează peisajul celor deposedați”¹¹ – a câștigat Premiul Nobel pentru literatură cu o carte despre trecutul ei în România. Nu a trecut mult până când lucrările sale au fost traduse în limba română. Cititorii au aflat atunci că Herta Müller s-a născut în satul Nițchidorf din Banat și a făcut studii de germanistică și de literatură română la Universitatea din Timișoara între 1973–1976. Începând cu anii 1970, Herta Müller a fost apropiată de Aktionsgruppe Banat¹², un grup format din studenți și scriitori șvabi bănățeni care aveau o atitudine protestatară, neacceptată de regimul din România comunistă. Acest fapt a adus-o în atenția Securității. Începând cu anul 1982 i s-au permis trei vizite în Germania federală, iar în februarie 1987 a emigrat în Republica Federală Germania, împreună cu soțul ei de atunci, scriitorul Richard Wagner, membru fondator al Aktionsgruppe.

Lucrarea Valentinei Glajar, profesor de limba germană la Texas State University, *Dosarul de Securitate al Hertei Müller. O poveste din arhive despre supravegherea din România comunistă*, apărută inițial în 2023, în limba engleză, la prestigioasa editură Boydell & Brewer din UK, a fost tradusă de curând în limba română de Alina Pavelescu și publicată la Editura Polirom cu un Cuvânt înainte de Alison Lewis. Lucrarea a fost distinsă cu Premiul George Blazycza al Asociației Britanice de Studii Slavone și Est-Europene (BASEES), 2025.

Desecretizate la mai bine de două decenii după Revoluția din 1989, aceste dosare aduc la lumină fațete necunoscute ale Securității, temuta instituție comunistă. Avem în față o serie de documente excepționale pe care Valentina Glajar le recuperează, oferind cititorului o formă de rescriere a vieții scriitoarei Herta Müller într-un mod reparator. *Dosarul de securitate al Hertei Müller* dezvăluie informații impresionante despre tacticile și metodele folosite de Securitate. Volumul conține o serie de capitole împărțite în „Povești conspirative“, „Povești interceptate“ și „Povești din emigrație“ ce se continuă și se completează reciproc, alcătuind portretul complet al filajului la care erau supuși toți cei anchetați, dintr-un motiv sau altul, de temuta Securitate.

Volumul de față oferă o analiză aprofundată a acestui dosar și a altora corelate, materiale aflate în fondurile CNSAS, în care sursele fie o spionau pe Herta Müller, fie îi erau prieteni, așadar persoane supuse automat supravegherii. „Pe 8 martie 1983, Securitatea a considerat-o pe Karl Herta (născută Müller) și activitatea ei literară ostile și, ca atare, demne de deschiderea unui DUI sub numele de cod CRISTINA“ (p. 19). Arhiva CNSAS deține „577 de file legate în trei volume“. Aria acoperită este vastă: de la felul în care primele texte literare ale Hertei Müller au atras atenția Securității, până la examinarea comparativă a diferențelor dintre edițiile românești și cele vest-germane ale povestirilor din *Niederungen (Ținuturile joase)*, volumul său de debut apărut în 1982. După o puternică confruntare cu cenzura care i-a modificat simțitor manuscrisul, *Niederungen* a fost premiat de Uniunea Tineretului Comunist la secțiunea „lucrări în limbile naționalităților conlocuitoare“. Peste doi ani cartea a fost publicată și în Republica Federală Germania, exact așa cum fusese scrisă de autoare, iar reacția autorităților din România a fost extrem de dură: i s-a interzis să mai publice în țară.

Dosarul conține și poveștile celor care au spionat-o pe Herta Müller sau redă detalii despre rolul traducerii în transcrierile Securității. E de apreciat efortul extraordinar al Valentinei Glajar care a analizat meticolos dosarele secrete ale Securității și a comparat declarațiile găsite acolo atât cu amintirile Hertei Müller și interviurile sale pe această temă de după câștigarea Premiului Nobel, cât și

¹¹ Din motivația Comitetului Nobel: <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/2009/summary/> Accesat în 11 mai 2025.

¹² Denumirea oficială sub care Aktionsgruppe a funcționat, între anii 1972 și 1975, a fost *Cenaclul Universitar al Casei de Cultură a Studenților din Timișoara*. Aktionsgruppe (Grupul de Acțiune Banat) a fost gruparea tinerilor autori de limbă germană din Timișoara. Cei nouă membrii fondatori, toți absolvenți de germanistică la Universitatea din Timișoara, au fost: Albert Bohn, Rolf Bossert, Werner Kremm, Johann Lippet, Gerhard Ortinau, Anton Sterbling, William Totok, Richard Wagner și Ernest Wichner.

cu literatura sa cu încărcătură autobiografică. De asemenea, autoarea a refăcut, simbolic, traseul Hertei Müller și a vizitat locurile copilăriei și tinereții sale pentru a putea înțelege ce a reprezentat spațiul formării sale intelectuale asupra operei literare de mai târziu. Pe un alt nivel, cartea urmărește și felul în care lumea literară din România (și nu numai) a reacționat la aflarea veștii că Herta Müller a câștigat prestigiosul Premiu Nobel și readuce în discuție importanța literaturii pentru redarea nefardată a istoriei.

Avem în față un volum remarcabil despre viața trăită în plină dictatură, dar și o poveste de succes despre o scriitoare care a reușit să se smulgă din chingile urmăririi Securității și să își clădească o carieră încununată cu Premiul Nobel.

Mihaela Gligor¹³

---

¹³ Department of Socio-Human Research, “George Barițiu” History Institute of the Romanian Academy, Cluj-Napoca; ORCID: 0000-0003-1264-5503.